

GÀ TÂY GÀ TA

Nguyễn Quý Đại

Gia đình nhà họ gà

Thời đi học tôi ghét nhất môn vạn vật học, phải học con ngựa có bao nhiêu cái răng, con dơi tại sao có vú.. mỗi khi bị dò bài môn đó tôi thường được ăn trứng gà . Cái dốt của tôi là không chịu học tìm hiểu đời sống động vật, nhìn lại thầy phí mất một đời xuân. Năm nay xuân về theo Thập Nhị Đại Can tức 12 con giáp Tý, Sửu, Dần, Mẹo Thìn, Ty, Ngọ, Mùi, Thân, Dậu, Tuất, Hợi. Tính ra năm nay cầm tinh con gà năm Ất Dậu. Nên tôi sưu tầm gà viết tản mạn về gà. Năm Dậu tượng trưng cho người siêng năng vì gà phải bận rộn từ sáng đến tối cần cù giờ Dậu bắt đầu từ 5 giờ đến 7 giờ tối.

Lịch sử các năm gà. Năm Quý Dậu 1873 phát minh ra máy đánh chữ; Ất Dậu 1885 thí nghiệm thành công về xe hơi đầu tiên ở Hoa Kỳ ; Quý Dậu 1933 Đức bại trận trong Đệ nhất thế chiến; Ất Dậu 1945 Hồng quân Nga vào giải phóng trại tù Tập trung người Do Thái ở Auschwitz Balan, cũng trong năm này đau thương của dân tộc Việt nam ở miền Bắc hơn 2 triệu người chết đói.

Trong văn học Việt nam gà được nói đến trong truyện Lục Súc Tranh Công phong tục ca dao.. tranh minh họa về gà, Ở Tây phương có các truyện như, The San Diego Chicken; Chicken Boo; The Subservient Chicken; Chicken Little....các phim Chicken Run cũng như âm nhạc với vũ điệu Chicken Dance.. ngoài đời thường nghe những chuyện, hoa mồng gà, ông nói gà bà nói vịt, anh chàng đó như gà mái, gà mờ, gà mèn, gà dịch, gà nuột dây thun, gà thiếu, gà chọi, gà tây, gà ta, gà cồ... ôi đủ thứ gà thời đại có thêm những thứ bệnh mang tên gà như : Bệnh Mồng Gà (Crete de Coq / Papilloma) Ho Gà (Coqueluche/ Whooping Cough), Cúm Gà (Grippe aviaire/Avian Flu); bệnh Quán gà (Hemeralopie/ Hemeralopia)

Người Pháp gọi gà trống La Coq, gà thể thao La Coq sportif, con mái La Poule, người Đức gọi Hühnen nói chung kê loại (hühnerartiger Vogel) thì có Pute gà mái tây, Truthahn gà tây, gà mái già, gà tơ, gà già... loại nhỏ từ 1 kilo đến 2 kilo. Người Mỹ thì có những tên cock, rooster, chick, chicken. Vào lễ Thanksgiving họ thường hay ăn gà tây (turkey) gọi là con gà gô (La Dindon) Người Nam còn gọi gà tây là gà lồi. Lễ tạ ơn gà tây là món chính không thể thiếu trong tiệc gia đình người Mỹ, tuy nhiên những người sành ăn lại kén chọn loại, gà tây to tướng nuôi theo kiểu công nghiệp, thịt không đậm đà, gia đình Mỹ giàu thì mua loại gà tây rừng, nông trại

Mỹ gọi là gà „heritage“ đặc tính lông màu đen hay xám có thể bay được thịt ngon hơn nhưng giá tiền khá đắt so với giới bình dân.

Sách viết về 1000 loại chim, Hühnervögel / gamebirds gà được phân chia thành nhiều loại hơn 150 giống khác nhau trên khắp 5 Châu. Các loại gà sống thích hợp tùy theo khí hậu, có độ lớn và cân nặng khác nhau, loại gà Meleagris gallopavo silvestris cao 100 cm nặng 7000-8000 g. Loại gà vườn nuôi ở Việt Nam gọi là Cochinchina-Bankivahuhn tên khoa học Gallus gallus gallus. Các họ gà như họ trĩ gồm các loại công, gà lôi, gà rừng..họ hạc gồm có điểu, cò nhiều loại, hạt đen, già đầy Java, họ đà điểu, họ ưng như đại bàng, kên kên, điều hoa, họ ngỗng, họ cu như cu đất ..

Tiểu sử các dòng họ nhà gà trên thế giới

Hokkos;Perlhühner;Pfauen;Truthühner;Edelfasane;Kragenfasane;Langschwanzfasane;Huhnfasane;Ohrfasane;Wallichfasane;Glanzfasane;Koklassfasane;Pfaufasane;Satyrhühner;Rauhfußhühner;Kammhühner;Feldhühner;Frankoline;Zahnwachteln;Wachteln: Ringgrößen; (độc giả bấm chuột lên tên các loại gà có thể đọc về đời sống đặc tính riêng từng loại nguồn gốc và có hình rõ ràng tài liệu bằng Đức ngữ)

Đời sống tập tính gà giống nhau, dù trên núi cao hơn 2000 m có tuyết phủ gà vẫn sống được, nhưng năm qua gà ở Việt Nam và các quốc gia Đông Nam Á, bị bệnh cúm gà làm thiệt hại kinh tế, nhiều gia đình phải tán gia bại sản vì gà !! Lúc đầu phản ứng của Chính quyền chậm chạp và lúng túng. Dịch gà đã nhanh chóng lây ra toàn quốc, dịch bệnh đã lây lan ra những loại gia cầm khác như heo, vịt ... Người Dân còn quá nghèo nên họ cố vớt vát được đồng nào hay đồng ấy, thay vì phải tiêu hủy đàn gà đó đi thì họ đem bán tháo vào các chợ kiếm đồng nào hay đồng đó. Ở sở thú Sri Racha của Thái Lan đã có 83 con hổ chết vì nhiễm virus H5N1 cúm gà. WHO cảnh báo rằng có khả năng những chủ nuôi gà đá, dậu gà để tránh bị tiêu hủy khiến tạo nguy cơ bùng phát thêm dịch. Bộ Nông nghiệp Thái Lan có dự án cài microchip cho 200 ngàn gà đá này tốn khoảng 900 ngàn đô la. Virus H5N1 gây cúm gia cầm đã lây qua cho người, và hậu quả có thể trở nên kinh khủng nếu lây từ người sang người. Hiện chưa có vaccine chống lại cúm gia cầm, nhưng đã có một loại thuốc chống virus để trị.

Nuôi gà mau lớn có thể bán thịt hay trứng, Thịt gà được mọi người ưa thích bởi vì người Việt Nam, gà là món ăn thường ngày, hoặc món nhậu trong các bữa tiệc như lễ cưới hỏi, ma chay, đám giỗ, đặc biệt là trên mâm cỗ cúng Tết gà luộc phải đầy đủ đầu, chân, tiết và bộ lòng. Nhiều người còn mê tín, sau khi cúng thường xem chân gà tốt xấu ứng báo những điều gì xảy ra, người chết sau 3 ngày mở cửa mộ phải cột chân thả con gà chạy quanh mộ kêu „cụt cụt“ để báo thức hồn người quá cố...

Đá gà thú vui hay cờ bạc

Đá gà là thú vui dân gian, hồi còn bé những ngày giỗ kỵ của thân tộc, và các ngày hội hè đình đám, Tết tôi thường theo ông Nội, để xem đá gà rất lôi cuốn, hấp dẫn, trò chơi đá gà có thể vừa giải trí trong thân tộc, và sinh hoạt các hội hè trong làng xưa. Ông tôi với thú vui tuổi già là nuôi gà đá rất sành điệu, công phu và kinh nghiệm, Ông am tường kỹ lưỡng, rất rành từ việc chọn giống gà nòi các màu : tía, ô, xám, ô xám, tía ô, xem tướng chân gà có vẩy, vi, lông mao, tiếng gáy, dáng đứng....

nuôi dưỡng, luyện tập coi thế đá, phân tích từng cú nạp, móc giò, né đòn, mổ, đâm...v.v

Người chuyên nuôi gà đá chọn lựa kỹ với kiến thức rộng trong lĩnh vực chuyên môn nhà nghề, ví dụ con này có vuốt cong thì bắt lợi hay không, con nọ móng thẳng thì hay dở thế nào, mào rộng dài thì được thuận tiện ra sao, cựa dài sắc nhọn là vũ khí lợi hại. Cánh thon dài, nhịp vỗ chậm thì đem lại những phản ứng chậm chạp khi xoay sở đánh đòn. Nội tôi chọn loại gà nòi đá dũng mãnh và thiện chiến nhờ cao giò - loại gà nặng ký ra đòn đau hơn, mạnh mẽ hơn, bền sức chiến đấu đến hơi thở cuối cùng. Nội tôi đam mê nuôi gà đá, nâng niu, yêu quý, cho gà ăn đầy đủ, lúa phải ngâm nước, ủ cho ra mộng hay các món rau cải đậu... cho gà ăn phải có chừng mực, sao cho vừa đủ chất bổ dưỡng, không dư mỡ, nếu không gà sẽ nặng nề, xoay trở chậm chạp. Thức ăn cho gà đá có thể coi là sơn hào hải vị. Nhưng phải thả gà ra vườn vì gà bản tính thích bới đồng mỡ tây để tìm ăn sỏi hoặc cát. là muốn lợi dụng sỏi để giúp tiêu hóa thức ăn mà thôi. Khi thức ăn vào đến mề gà, chúng sẽ được trộn lẫn với những hạt sỏi nhỏ. Mề gà là túi cơ rất dày. Dưới sự nhu động mạnh mẽ của mề gà, nhào, nghiền, góc cạnh của viên sỏi chà sát thức ăn, một lúc sau, thức ăn rất nhanh chóng bị nghiền thành hồ nát, nhưng gà nuốt phải dây thun khi vào dều, nhiệt độ nóng làm cao su nở ra, bộ tiêu hoá gà không chịu nổi.

Muốn con gà có da thịt săn chắc, hằng ngày ông tắm nghệ, phun rượu toàn thân gà cắt bỏ mông và tách, đầu ức nhỏ bỏ lông để lộ phần da đỏ, các thứ lông cánh, đuôi, chân, cổ... được cắt tỉa cẩn thận. (giống gà nhỏ không cần cắt mông hay tách) Chân gà thường thoa xức với rượu thuốc ngâm để tắm cho da gà dày hơn, cựa thường đâm không thủng. Ông thương gà còn hơn những đứa cháu nghịch như tôi. Câu ngạn ngữ "Gà tại nó, chó tại ta " có nghĩa là gà trước hết phải là gà giống, rồi mới đến kết quả công rèn luyện. Hoặc "chó giống cha, gà giống mẹ" ... giống gà các vùng xa xôi như Cao Lãnh, Bà Điểm, Bà Rịa, Nam Vang, nhiều người ưa thích nổi tiếng đá hay, ông đều tìm giống để nuôi

Thời xưa chưa có đồng hồ, các trận đấu được đánh dấu bằng một cây nhang hay một cái chén đồng có lỗ nhỏ ở đáy để nổi trên hồ nước nhỏ, bên cạnh một cái chuông nhỏ để gõ một tiếng báo động hết một hiệp đấu. Nước vào đầy chén chiếm xuống tính một hiệp đấu, đôi khi cả buổi mà vẫn chưa phân thắng bại (mỗi trận được tính làm 10 hồ - hiệp đấu, mỗi hồ 15 phút), cặp gà vẫn chưa phân thắng bại, tạm nghỉ khán giả tản ra ngồi uống nước. Trong lúc ngưng trận đấu để gà nghỉ dưỡng sức, người chuyên môn thân tín của mỗi bên, hút nước nhờn trong cổ gà ra, lấy nước vôi 2 bên đầu gà, rửa hút máu các vết thương cho gà tỉnh táo, xoa bóp nhẹ ở chân và đùi gà. Người cá độ chờ đợi ai sẽ là người chọn đúng gà thắng độ ? Tiếng reo hò của khán giả đứng quanh trường gà, trong lúc hai con gà say tiết chiến đấu ngoan cường và say đòn, có con tuy sức yếu nhưng không bỏ cuộc đấu chui vào cánh đối phương, chờ cơ hội sơ hở để trả đòn cho đến khi kiệt sức bất tỉnh khuỵu xuống. Những con gà đá nhốt trong các giỏ bội lớn có người nhà trông coi, sợ người khác bỏ 1 hột lúa ngâm „mã tiền“ có chất Ancoloit gà ăn thì chết ngay, Khi giao đấu dưới các cánh gà phải kiểm soát cẩn thận có bôi thuốc mê không ? Nếu vui chơi văn nghệ gọi là „xỏ gà“ các trận đấu gà trên một khoảng sân trống hay sau vườn cỏ non, cựa gà phải buộc lại bằng vải tránh gây thương tích giết nhau khi giao đấu, ở các trường gà chuyên môn thì khác, nhà có mái, nền là hình bầu dục sâu khoảng 0,3 m đường kính 3 hay 4m. Chung quanh người đứng xem (tùy theo từng nơi tổ chức) . Nhiều người ghiền đá gà cá độ, táng gia bại sản như ở Phi Luật Tân chính phủ Phi ra lệnh cấm đá gà

Người Pháp gọi gà trống Symbole de la Fiertè (tương truyền dân Gaulois / Gallus trong tiếng La tinh còn có nghĩa là gà trống (Coq /rooster) từ thời Phục hưng vua nước Pháp thường chôn thêu hình gà trên các cờ quạt .. dần dần hình ảnh con gà trống đã trở thành biểu tượng của nước Pháp. Ở Đức báo Süddeutschezeitung chọn gà trống làm biểu tượng vì mỗi buổi sáng có tin tức mới, Trên nhà thờ ở Munich có hình con gà cũng như dụng cụ đoán chiều gió là hình gà trống....nhưng ngược lại người Ý dùng con gà mái trong việc tiên tri, thí dụ gà mái bị nhốt trong chuồng mở cửa cho gà mái ăn thì điềm tốt, nhưng chạy thì điềm xấu. người Hy Lạp quý trọng gà xem như biểu tượng của ba vị thần Hercules ; Ares Athema ..Tùy theo nhận xét của mỗi người trong vấn đề đức tin ..

Gà trống nhiều màu sắc sỡ luôn hội tụ đủ 5 yếu tố, phẩm chất cao quý, tuyệt vời như một trang dũng tướng, hoặc một đấng nam nhi. Tức là có đủ cả trí-vũ-dũng-uy-nhân không thua gì đặc tính vốn có ở con người. Những yếu tố căn bản ấy được biểu lộ khi đang đứng, đang đi, đang chiến đấu với địch thủ. vì gà có nhân, nghĩa mỗi khi tìm được mồi thường kêu cục cục gọi nhau lại cùng ăn, không ăn một mình. Gà trống có 2 trứng dài ở bên trong, tiếp xúc với nhiều gà mái sau khi đập mái thường vỗ cánh và gáy rất thỏa mái. Nếu có gà trống nào lạ tới sẽ bị tấn công ngay, gà trống về khả năng sinh lý đứng sau Dê đực. Gà trống thích đập mái nên cơ thể cao to nhưng gầy ốm. Thịt gà trống muốn ăn ngon phải thiến, sau khi thiến (capon) thì nó lo ăn nên rất mập. Gà mái không có gà trống đập mái vẫn đẻ trứng (không có trống thì trứng ấp không nở con) Còn có loại gà đẻ „trứng vàng“ của các ngân hàng trước 30.4.1975, nhưng sau đó kẻ khóc người cười vì trứng vàng bị mất hết .

Gà trống bận rộn đời sống lo cho các chị gà má, nhưng đêm về thì cô đơn ngủ một mình „ngày năm thê bảy thiếp tối riêng một mình !!“ Các sư phụ trong ngành võ thuật Bình Định đã xem thể đá, né đòn, cách tiến thủ của gà mà sáng tạo ra bài “kê quyền”. Cũng giống như nhìn khi đùa với hổ mà có bài “hầu quyền”, nhìn rắn và chuột đấu với nhau cho ra bài “xà quyền”...

Gà trong thi ca

Gà gần với đời sống, ở thôn quê nhà nào cũng nuôi gà để lấy trứng ăn thịt, chỉ có gà tây ở Việt Nam hơi hiếm, ít người thích ăn thịt sợ phong ngứa và thịt không ngon, nuôi gà tây khó hơn vì loại gà này rất dữ có thể tấn công đá, mổ lại chó mèo và trẻ em, những gia đình người Pháp sống làm việc ở Việt Nam họ thường nuôi loại gà tây .Về đời sống dân gian người ta thường ví von những cặp vợ chồng không xứng đôi vừa lứa

*Gà tơ xào với mướp già
Vợ hai mươi mốt, chồng đã sáu mươi
Gà già khéo ướp lại tơ
Nạ dòng trang điểm gái tơ mất chồng*

Gà vườn không chịu với thời tiết mưa gió, gà xù lông mỏng tái mét như gà mắc bệnh dịch, còn chó bị ước vì mưa thì lạnh run .. cho nên kinh nghiệm mua bán thường nói

Bán gà kỵ ngày gió, bán chó kỵ ngày mưa

Người nuôi gà thường chọn giống gà nào tốt

*Nuôi gà phải chọn giống gà
Gà ri bé giống nhưng mà đẻ mau
Nhất to là giống gà nâu
Lông nhiều thịt béo, về sau đẻ nhiều.*

Các thức ăn điệu nghệ người miền Bắc thường cần phải có lá chanh, hành, hay riềng để hợp với khẩu vị

*Con gà cục tác lá chanh
Con lợn ủn ỉnh mua hành cho tôi
Con chó khóc đứng khóc ngồi
Mẹ ơi đi chợ mua tôi đồng riềng*

Cố đô Huế với cảnh u tịch trang nghiêm, nhiều Chùa, Đình Miếu, Lăng tẩm nhưng du khách thường đến thăm chùa Thiên Mụ, khung cảnh hữu tình, Tháp chùa nghiêng mình trên dòng nước trong xanh, không gian yên lặng nhưng những tiếng chuông chiều ngân vang, buổi sáng tinh sương nghe tiếng gà gáy từ làng Thọ Xương gọi người thức dậy cho một ngày mới, theo tin đồn trước 1975 người nào đó dịch canh gà trong thi ca là tô canh gà “chicken soup” !

*Gió đưa cành trúc là đà
Tiếng chuông Thiên Mụ canh gà Thọ Xương*

Nói đến một giai đoạn lịch sử với tiếng gà gáy hàng ngày vẫn trôi qua buồn thảm, Kinh đô còn đó nhưng chủ quyền quốc gia mất dần vào tay thực dân Pháp

*Bến chợ Đông ba, tiếng gà eo-óc
Bến chùa Thọ Lộc, tiếng trống sang canh
Giữa sông Hương gợn sóng khuynh thành
Đêm khuya một chiếc thuyền mảnh giữa nghiêng*

Hoặc trong hoàn cảnh gia đình

*Trách con gà gáy vô tình
Chưa vui sum họp, đã đành chia phối
Trách gà vội gáy tàn canh
Không lâu tí nữa, cho tình thờ than*

*Lao xao gà gáy rạng ngày
Vai vác cái cày, tay dắt con trâu.
Bước chân xuống cánh đồng sâu
Mắt nhắm mắt mở đuổi trâu đi cày.
Ai ơi! bụng bát cơm đầy
Nhớ công hôm sớm cấy cày cho chẳng*

Trong thi ca cũng nhắc đến tình yêu không đến với con người bằng địa vị, vật chất, nhưng đến với nhau bằng giao cảm, với sự rung động con tim một siêu tần số tâm hồn, nếu không có sự giao cảm thì không bao giờ có tình yêu, nên đã có trường hợp

Ông nói gà bà nói vịt

Vì nhận thức tính chất giao cảm giữa tâm hồn và cảnh vật, đuôi gà cũng đã gọi được một phần luyến ái hay mượn gà để tỏ tình

*Một thương tóc bỏ đuôi gà
Hai thương ăn nói mặn mà có duyên
Ba thương má lúm đồng tiền
Bốn thương răng nhánh, hạt huyền kém thua*

*Thương em anh để trong lòng
Việc quan anh cứ phép công anh làm
Thương em không dám vô nhà
Đi qua đi lại hỏi có gà bán không*

Mái tóc đẹp thướt tha, duyên dáng nên người xưa từng bới tóc theo kiểu đẹp riêng, như ngày nay các bà uốn, chải tóc nhiều kiểu cho phù hợp với khuôn trăng đầy đặn. Có người chọn tóc đuôi gà mà lá liễu, không kém phần hấp dẫn tạo thành duyên nợ, vì cái đuôi gà ấy mà phải xin địa chỉ cô nàng chẳng ?

*Cô kia bới tóc đuôi gà
Năm đuôi cô lại, hỏi nhà cô đâu*

Sinh hoạt gia đình, xã hội nếu không cùng chung sống trong yêu thương, hòa bình, mà lòng người cứ mang mãi hận thù, đời thêm khổ đau vết thương không bao giờ hàn gắn lại được.

*Khôn ngoan đá đáp người ngoài
Gà cùng một mẹ, chó hoai đá nhau
Gà què ăn quẩn cối xay
Hát đi hát lại tối ngày một câu*

Thời xưa chưa có đài dự báo thời tiết nắng mưa thế nào? Nhưng kinh nghiệm sinh tồn, người ta tiên đoán được thời tiết và chú trọng về vấn đề phong thủy

*Chớp đông nhay nháy, mà gà gáy thì mưa
Mùa hè đang nắng, cò gà trắng thì mưa
Mồng một lười gà, mồng ba lười liềm
Bán gà kiêng ngày gió
Bán chó kiêng ngày mưa
Nhà giàu mua vải tháng ba
Bán gạo tháng tám, nuôi gà tháng năm
Chó liềm da gà liềm xương
Chuồng gà hướng đông cái lông chẳng còn*

Ngày xưa thường có tục cúng tế thần linh, ông thần Hoàng phải mời thầy cúng sao giải hạn, cầu mong tai qua nạn khỏi, nên thường nuôi gà để cúng và trả công cho thầy

*Chập chập rồi lại cheng cheng
Con gà trống thiến để riêng cho thầy
Chập chập thôi lại chòng chong*

Có con gà sống cũng mang biểu thủy

Ngoài vấn đề giao tế hai bên suôi gia, gà heo thường làm lễ vật, bên đàn trai biểu xén đàn gái gọi là „thăm suôi“ không đầu gà thì má thịt lợn (heo). gia đình sinh nhiều con trai ngày xưa hàng năm phải tốn kém gà heo, nên con gái nói với mẹ:

*Mẹ ơi sinh trai làm chi
Đầu gà má lợn đem đi cho người.
Mẹ sinh con gái như tôi,
Đầu gà má lợn mẹ ngồi mẹ ăn!*

Ngoài xã hội đàn ông là cột trụ trong gia đình, nhưng trong gia đình không có đàn bà thì không được

*Không đàn bà thì gà bơi bếp
Chủ vắng nhà gà mọc đuôi tôm*

Hoặc nói lên sự hy sinh của người vợ lính chiến

*Anh đi tay súng tay cày
Em nuôi gà vịt, trông bầy con thơ*

Đầu năm „khách đến nhà, không gà thì vịt“ bên quê nhà phải làm thịt gà hay vịt đãi khách, còn chúng ta ở hải ngoại đơn giản, gà vịt mua ở siêu thị người ta làm sẵn không lo chuyện „bắt nước ví gà“ hay „cắt cổ gà không nạy dao phay“. Nói về việc gửi bài cho các báo nhờ có Computer, viết theo font Unicode nên không bị đọc giả chê, „chữ xấu như gà bới“. Chủ bút nhận bài save để đó, không phải bài „lãng xãng như gà mắc đẻ“ nhiều bài của tác giả gửi đến mờ mắt „trông gà hóa cuốc“ nhưng bài gửi đăng „chùa“ không tiền nhuận bút nên không ngại việc ký check trả tiền „bút sa gà chết“ ..

Độc giả về thăm Việt Nam (1) nhớ ăn „gà đi bộ“ đừng ăn „gà móng đở“ hay „gà đi xe gắn máy“, như người ta nói „trai thấy gái lạ như quạ thấy gà con“ Về nhà bà xã bắt mạch trị bệnh đau đầu kinh niên thì phiền cho cả năm. Độc giả có thư hỏi tác giả bài viết bài này là ai ? xin trả lời „ngây ngô như gà mờ, lờ đờ như gà hoàng hôn“ phóng viên các đài BBC London, Úc Châu, Việt Nam Hải Ngoại phỏng vấn uồn lười bảy lần trước khi trả lời tránh „Gà chết vì tiếng gáy.“ Năm cũ đã qua năm mới đến gà nhà xin „đừng bôi mặt đá nhau.“ Đầu năm nếu quý vị có ai xem bói vận mệnh trong năm mới ra sao ? tôi xin đoán độc giả hưởng : Phước-Tài-Lộc, công danh tươi sáng như sao Mai, sức khỏe dồi dào như Hercules, nuôi gà xin nói thêm „bói cho một quẻ trong nhà, chuông heo ở dưới, chuông gà ở trên“.

Nguyễn Quý Đại Munich
e. mail nguyenquydai@khoaahoc.net

1/Chú thích loại gà nuôi trong vườn ăn bắp lúa hoa lá , không phải gà nuôi theo công nghiệp trong chuồng, thức ăn biến chế có chất hoá học, nên người Bắc gọi là „gà đi bộ“ Còn loại „gà móng đở“ „gà đi xe gắn máy“ là các em bán ba, vũ nữthời Mỹ sang Việt Nam lại có từ gà chết Checken death..